

році лише 13,8% промислових підприємств впроваджували інновації, було освоєно 663 вид нової техніки, впроваджено 2043 нових технологічних процеси, у тому числі 479 ресурсозберігаючих. У результаті подібної тенденції слабшають конкурентні позиції вітчизняних підприємств – виробників різноманітних товарів і послуг, і відповідно зменшуються зайняті частки на міжнародному ринку.

Отже, ефективність інновацій - це величина, що визначається конкретною здатністю інновацій зберегти певну кількість трудових, матеріальних і фінансових ресурсів із розрахунку на одиницю створених продуктів, технічних систем, структур. Ефективність інноваційної діяльності виявляється на мікроекономічному та макроекономічному рівнях. Процес комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства передбачає її здійснення за чотирма етапами. Ефект від застосування нововведень є складним поняттям, його потрібно розглядати як соціально-економічний ефект із врахуванням гарантування екологічної безпеки.

Худякова Т.О., магістрант, Харків, НТУ «ХП»
П'ятак Т.В., к.т.н., професор, Харків, НТУ «ХП»

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Економічна сутність прибутку є однією зі складних і дискусійних проблем в сучасній економічній теорії. Поняття прибутку в міру розвитку економічної науки постійно змінювалося і ускладнювалося. Так, представники класичної школи політекономії А. Сміт і Д. Рікардо бачили джерело прибутку у виробництві. Вони вважали, що при обміні створеного товару на гроші, крім оплати всіх витрат, виникає «щось», що є компенсацією підприємцю за ризик, тобто прибуток.

Д. Кларк розглядав прибуток як трудовий дохід підприємця. Таке трактування прибутку було висунуто ще в ХІХ в. і розвинуто німецьким вченим В. Рашером, який визначав прибуток як підприємницьку зарплату.

В подальшому більш розгорнуте обґрунтування підприємницького прибутку було дано Й. Шумпетером. Він розглядав прибуток як винагороду за технічне вдосконалення і успішну підприємницьку діяльність та стверджував, що доходи, одержані за допомогою нових технічних удосконалень, і складають прибуток.

Ф. Найт також пов'язував походження прибутку з підприємницькою діяльністю, але підходив до її аналізу з позицій господарського ризику. На його думку, несення ризику є функцією підприємця, в зв'язку з цим ризик вимагає особливої винагороди у вигляді отримання прибутку.

К. Маркс в «Капіталі» визначив прибуток як перетворену форму додаткової вартості, породжену всім авансованим капіталом.

П. Е. Самуельсон та В.Д. Нордхаус визначали прибуток як дохід від факторів виробництва, винагороду за підприємницьку діяльність і введення технічних удосконалень.

Аналіз сучасної економічної літератури також свідчить про відсутність єдиного розуміння поняття прибутку. У таблиці 1 представлені сучасні підходи до визначення даного поняття.

Таблиця 1 – Підходи до визначення поняття «прибуток»

Автори, джерела	Визначення прибутку
1	2
Великий економічний словник	Перевищення доходів від продажу товарів і послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів і послуг
Фінансово-кредитний енциклопедичний словник	Різниця між доходами, отриманими від реалізації продукції, основних засобів та іншого майна, виконаних робіт, наданих послуг, позареалізаційної діяльності, і нарахованою сумою витрат на виробництво, реалізацію продукції і здійснення інших видів діяльності.
Тлумачний словник російської мови С. І. Ожегова	Сума, на яку дохід, виручка перевищують витрати на економічну діяльність, на виробництво товару

Кінець таблиці 1

1	2
В.С. Артамонов, А.І. Попов, С.А. Іванов, Н.І. Уткін	Основний підсумковий показник, що характеризує результати діяльності підприємства, що представляє собою перевищення доходів над витратами
І.А. Бланк	Виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємством діяльності, різниця між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення підприємницької діяльності.
Н.Б. Клішевіч	Кінцевий позитивний фінансовий результат підприємства, що представляє собою реалізовану частину чистого доходу, створеного додатковою працею
Д.С. Моляков	Грошовий вираз частини вартості додаткового продукту.
Г.В. Савицька	Частина чистого доходу, безпосередньо одержаного суб'єктами господарювання в процесі реалізації продукції
М.М. Селезнєва, А.Ф. Іонова	Чистий дохід підприємця на вкладений капітал, різниця між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі господарської діяльності

Таким чином, ми переконалися, що на сьогодні немає єдиної думки щодо природи прибутку. На наш погляд, прибуток варто розглядати як сукупність економічних відносин між підприємцями та найманими працівниками, які виникають у процесі виробництва та реалізації виготовленої продукції з метою отримання додаткової вартості, що представляє собою різницю між отриманими доходами та відповідними їм витратами.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що прибуток підприємства є частиною заново створеної вартості, виробленої та реалізованої, яка дає можливість характеризувати не лише діяльність окремого підприємства, а й оцінювати стан економічного та соціального розвитку країни в цілому. Тобто, прибуток – головна мета підприємницької діяльності, основний механізм захисту підприємства від загрози банкрутства, база економічного розвитку держави та основне джерело задоволення соціальних потреб суспільства.